

MACIEJ KOCHANOWSKI

**Rozważania na temat represyjnych i prewencyjnych elementów
odpowiedzialności odszkodowawczej na przykładzie instytucji
odszkodowania karnego (*punitive damages*) w świetle orzeczenia Sądu
Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego**

Streszczenie

Artykuł poddaje analizie orzeczenie Sądu Najwyższego (z dnia 11 października 2013 r., sygn. I CSK 697/12) oraz orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego (z dnia 25 czerwca 2015 r., sygn. SK 32/14) i ich znaczenie dla rozumienia odpowiedzialności odszkodowawczej. Zasadniczym problemem postawionym w niniejszym artykule jest to, w jakim stopniu możemy mówić o istnieniu w prawie polskim odszkodowania karnego wzorowanego na systemach *common law*, a także to, jak przyjęcie tego rozwiązania mogłoby wpłynąć na podstawowe założenia odpowiedzialności odszkodowawczej.

Opracowanie skupia się na argumentacji przedstawionej przez Sąd Najwyższy we wskazanym orzeczeniu odnoszącej się do możliwości stwierdzenia w Polsce wykonalności orzeczenia wydanego przez sąd innego państwa, które przyznaje *punitive damages*, a także na argumentacji Trybunału Konstytucyjnego dotyczącej konstytucyjności przepisu przyznającego możliwość uzyskania odszkodowania ryczałtowego, które może zostać zwiększone w przypadku uznania, że naruszenie praw danego podmiotu było zawinione. W artykule analizie poddane zostają również poszczególne przepisy, które są kontrowersyjne z punktu widzenia podstawowych założeń odpowiedzialności odszkodowawczej, uznawanych nie tylko w prawie polskim, ale także w większości europejskich porządków prawnych (w szczególności w Niemczech). Przedstawiona jest też syntetyczna analiza pozytywnych i negatywnych aspektów *punitive damages* wskazywanych przez innych badaczy. W artykule przywołuje się też inne instytucje obowiązujące w prawie polskim, które mogą stanowić swoistą alternatywę dla odszkodowania karnego, przynajmniej w zakresie uzyskania odpowiedniego stopnia represji i prewencji w przypadku wyrządzenia „karygodnej” szkody. Autor wyraża pogląd na temat tego, czy w polskim systemie prawnym możemy mówić o przykładach przepisów, które umożliwiają uzyskanie swego rodzaju odszkodowania karnego.

Słowa kluczowe: prawo zobowiązań – odpowiedzialność odszkodowawcza – *punitive damages* – funkcja kompensacyjna odszkodowania